

являється об'єктом зовнішньоторговельної операції; рівень попиту та пропозиції на даний товар на світовому ринку; наявність кредитної угоди; платоспроможність і репутація контрагентів зовнішньоекономічних угод чим визначається й ступінь довіри один до одного та визначається характер компромісу між ними. Окрім зазначених факторів впливу на вибір форми розрахунку також впливають й інші зовнішні фактори, такі як: економічні та політичні відносини між країнами; конкурентоспроможність країни на світових ринках товарів та послуг, ринках капіталу та ін.; ефективність державних заходів регулювання зовнішньоекономічної діяльності; наявність валютного законодавства та банківської практики; конвертованість валюти; стан платіжних балансів; умови зовнішньоторгових контрактів та кредитних угод тощо.

Список використаних джерел

1. Дячек В. В. Особливості використання форм міжнародних розрахунків українськими підприємствами під час здійснення зовнішньоекономічної діяльності / В. В. Дячек, О. Д. Колосовська, В. С. Оніщенко // Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського. – 2018. – Вип. 21. – С. 70–76.
2. Носач Л. Л. Системний вибір оптимальної форми міжнародних розрахунків / Л. Л. Носач, К. Ю. Величко // Бізне Інформ. – 2016. – № 10. – С. 39–46.
3. Сотченко Є. В. Удосконалення правового аспекту міжнародних розрахунків в умовах сучасного стану розвитку міжнародного бізнес середовища / Є. В. Сотченко // Стратегія розвитку України. – 2014. – № 2. – С. 138–147.

Добріца К.С.

*Київський національний університет технологій та дизайну
м. Київ*

*Науковий керівник: **Тарасенко І.О.**, д.е.н., професор*

*Київський національний університет технологій та дизайну
м. Київ*

УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА

В умовах ринкових відносин основним завданням підприємства є підвищення ефективності його функціонування на засадах раціонального управління грошовими потоками. Грошові потоки відіграють велику роль у виробничо-господарській діяльності підприємства. Ефективне управління грошовими потоками є основою досягнення головної мети будь-якого підприємства – отримання прибутку. Отже, дослідження питань управління грошовими потоками є досить актуальним.

До завдань управління грошовими потоками на підприємстві слід віднести оцінку їх достатності, оптимальності та ефективності використання. Зарубіжні вчені основною метою управління грошовими коштами визначають «...підтримання їх на мінімально допустимому рівні, достатньому для здійснення нормальної діяльності фірми. Іншими словами, мова йде про таку суму грошових коштів на рахунках і в касі, яка достатня: а) для своєчасної оплати рахунків постачальників, що дозволяє скористатися наданими ними знижками; б) для підтримки кредитоспроможності; в) для оплати непередбачених витрат» [1].

Грошовий потік підприємства являє собою сукупність розподілених у часі надходжень і виплат коштів, генерованих його господарською діяльністю. Згідно визначення, наданого у «Звіті про рух грошових коштів» (Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 7 (МСБО 7)), грошові потоки – це надходження та вибуття грошових коштів та їхніх еквівалентів [2].

Вчені досліджують грошовий потік у взаємозв'язку прибутком [3], розглядаючи прибуток як показник ефективності роботи підприємства і джерело його активності. Зростання прибутку створює фінансову основу для самофінансування діяльності підприємства, розширеного відтворення і задоволення соціальних та матеріальних потреб. За рахунок прибутку виконуються зобов'язання підприємства перед банками та іншими організаціями. Таким чином, в процесі функціонування будь-якого підприємства відбувається рух грошових коштів. Від рівня забезпеченості підприємства грошовими коштами залежить ступінь самофінансування підприємства, його фінансовий потенціал та інвестиційна привабливість.

Для розкриття інформації про рух грошових коштів на підприємстві, оцінки синхронності надходжень і платежів, зіставлення величини отриманого фінансового результату зі станом грошових коштів, необхідно розглянути і проаналізувати всі напрямки їх надходження та відтоку в прямій залежності від основних видів діяльності підприємства: операційної, інвестиційної та фінансової. Сума грошових потоків від операційної діяльності є ключовим показником того, якою мірою операції суб'єкта господарювання генерують грошові кошти, достатні для погашення позик, підтримки операційної потужності суб'єкта господарювання, виплати дивідендів та здійснення нових інвестицій без залучення зовнішніх джерел фінансування. Фінансова діяльність пов'язана з операціями на фінансовому ринку. Для підприємства, що не є інституційним інвестором, можливе отримання додаткових грошових надходжень і доходів від операцій з цінними паперами, кредитних та інших операцій. Грошові надходження і видатки, які пов'язані з купівлею чи продажем необоротних матеріальних і нематеріальних активів, а також короткострокових фінансових інвестицій (які не є еквівалентом грошових коштів), відносять до інвестиційної діяльності.

Управління грошовими потоками підприємства здійснюється на оперативному і стратегічному рівнях у декілька етапів. Найвищий рівень деталізації передбачає складання довгострокового бізнес-плану залежно від

цілей підприємства з поділом на часові інтервали від 3 до 5 років. Середній рівень деталізації платежів і надходжень дозволяє оцінити поточну макроекономічну ситуацію і потенційні можливості підприємства, що передбачає побудову річного бюджету з розподілом на місяці. Найбільш глибоким рівнем деталізації є оцінка поточного функціонування підприємства і річного бюджету. Підсумок цього етапу – складання касового плану. Максимальна деталізація грошових потоків необхідна для побудови платіжного календаря.

На підставі зазначених вище документів моделюється залишок грошових коштів, що допомагає підприємству оцінити, чи володіє воно достатніми і необхідними грошовими засобами для реалізації всіх своїх планів і досягнення поставлених цілей у майбутньому. Таким чином, від аналізу та планування грошових потоків залежить результативність діяльності підприємства.

Сучасні економічні умови функціонування підприємств вимагають розробки відповідних механізмів управління грошовими потоками з використанням спеціальних методів. Найбільш поширеним у практиці господарювання є бюджетний метод [4]. На основі його складається бюджет грошових коштів, який дає можливість прогнозувати грошові надходження і видатки в аналізованому періоді. Бюджет грошових коштів може бути складений з використанням таких процедур: (1) метод бюджетного контролю або метод гнучких бюджетів; (2) ймовірний бюджет грошових коштів; (3) змодельований бюджет грошових коштів.

Зарубіжні методи управління грошовими коштами на банківських рахунках передбачають: синхронізацію грошових потоків, використання руху грошових коштів, прискорення грошових надходжень, просторово-часову оптимізацію банківських розрахунків, контроль виплат.

Вітчизняні моделі управління грошовими потоками, на відміну від західних, характеризуються високою адаптованістю підходів і методів до змін зовнішніх і внутрішніх умов, характерних для українських реалій.

В Україні основна мета управління грошовими потоками - це досягнення збалансованості між обсягами надходження грошових коштів і їх витрачанням у конкретний момент часу. Як показує вітчизняний досвід, управління грошовими потоками підприємства включає чотири етапи [4]: повний і достовірний облік руху грошових коштів; аналіз потоків грошових коштів; складання бюджетів грошових коштів в розрізі різних їх видів (планування грошових потоків); контроль грошових потоків підприємства, використання інформації про грошові кошти іншими підсистемами управління.

Важливим і досить складним в управлінні грошовими потоками підприємства є процес оптимізації, який дозволяє визначити найкращі форми організації з урахуванням умов і особливостей здійснення на ринку господарської діяльності. Оптимізація грошових потоків може бути

здійснена за допомогою побудови різних моделей потоків грошових коштів і оцінки їх ефективності.

На підставі вищевикладеного можна зробити наступні висновки. Методами управління грошовими потоками є: метод гнучких бюджетів, імовірнісний бюджет грошових коштів, змодельований бюджет грошових коштів, а також методи управління грошовими потоками, пов'язані з банківською системою (синхронізація грошових потоків, рух грошових коштів, прискорення грошових надходжень, просторово-тимчасова оптимізація банківських розрахунків, контроль виплат). Використовувані в зарубіжних практиках методи управління грошовими потоками не можуть без відповідної адаптації використовуватися у вітчизняній практиці через відмінності в системі бухгалтерського обліку та законодавстві. Крім того, до таких обмежень слід віднести також уповільнення грошового обігу, що викликає значні коливання в розмірах грошових надходжень, а також обмеженість використання в розрахунках короткострокових фінансових паперів. У вітчизняній практиці використовується зарубіжний досвід, адаптований до українських умов (чинній законодавчій базі з бухгалтерського обліку, звітності та оподаткування), і напрацьовується власна практика управління відповідно до специфіки українських умов ведення бізнесу.

Список використаних джерел

1. Бригхэм Ю. Финансовый менеджмент / Ю.Бригхэм, М.Эрхардт. – 10-е изд. – СПб.: Питер, 2005. – 960 с.
2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 7 (МСБО 7): Звіт про рух грошових коштів [електронний ресурс]. – режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua>
3. Покропивний С.Ф., Клименко С.М., Швиданенко Г.О. «Економіка підприємства» -К.: КНЕУ-2000, с. 248.
4. Хрущ, Н. А. Особливості планування та оцінювання грошових потоків підприємств [Текст] / Н. А. Хрущ // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2017. – № 6, т. 2. – С. 167-172.

Тулай О. І.

*д.е.н, професор кафедри фінансів ім. С. І. Юрія
Тернопільський національний економічний університет,
м. Тернопіль*

ДО ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ АГРОПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

Питання формування фінансового потенціалу підприємств має важливе значення, оскільки саме від нього залежить ефективність діяльності та